Y Pwyllgor Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol
HSS-03-03(min)

COFNODION

Dyddiad:	Dydd Mercher, 26 Chwefror 2003	
Amser:	9.00am tan 12.20pm	
Lleoliad:	Ystafell Bwyllgora 2, Cynulliad Cenedlaethol Cymru	
Yn Bresennol:	**Aelodau'r Pwyllgor Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol**	
	Kirsty Williams **(Cadeirydd)**	Brycheiniog a Sir Faesyfed
	Geraint Davies	Y Rhondda
	Brian Gibbons	Aberafan
	John Griffiths	Dwyrain Casnewydd*(Eitem 2 - Datganiad ar Wasanaethau Orthopedig yn unig)*
	Jane Hutt (Gweinidog)	Bro Morgannwg
	Ann Jones	Dyffryn Clwyd
	Dai Lloyd	Gorllewin De Cymru
	David Melding	Canol De Cymru
	Lynne Neagle	Tor-faen
	Hefyd yn bresennol	
	Dr Edward Coyle	Canolfan Iechyd Cymru
	Dr Ann Marie Cunningham	Coleg Meddygaeth Prifysgol Cymru
	Swyddogion yn Bresennol	
	Dr Ruth Hall	Y Prif Swyddog Meddygol

John Hill-Tout	Adran GIG Cymru
Ann Lloyd	Cyfarwyddwr, GIG Cymru
Maria Michael	Arolygiaeth Gwasanaethau Cymdeithasol Cymru
Richard Tebboth	Arolygiaeth Gwasanaethau Cymdeithasol Cymru
Helen Thomas	Cyfarwyddwr, yr Adran Polisi Cymdeithasol
Graham Williams	Arolygiaeth Gwasanaethau Cymdeithasol Cymru
Bob Woodward	Arolygiaeth Gwasanaethau Cymdeithasol Cymru
Yr Ysgrifenyddiaeth:	
Jane Westlake	Clerc y Pwyllgor
Claire Morris	Dirprwy Glerc y Pwyllgor

Eitem 1: Ymddiheuriadau, Eilyddion a Datganiadau o Fuddiant

1.1 Cafwyd ymddiheuriad gan Jocelyn Davies.

1.2 Nid oedd unrhyw ddatganiadau o fuddiant.

Eitem 2: Adroddiad Misol y Gweinidog *(9.05 - 10.10am)*

Papur: HSS-03-03(p.1)

2.1 Gwnaeth y Gweinidog ddatganiad ar y gwasanaethau orthopedig yng Nghymru . Amgaeir copi yn Atodiad A.

2.2 Mewn ymateb i gwestiynau oddi wrth yr Aelodau ar y datganiad, gwnaed y pwyntiau canlynol gan y Gweinidog:

- Byddai Llywodraeth Cynulliad Cymru yn darparu cyfalaf a chyllid refeniw ar gyfer y datblygiadau yn Nevill Hall a St Woolos.
- Yn Nevill Hall roedd ward segur yn cael ei hailddatblygu ar gyfer gwaith orthopedig ac yn St Woolos byddai'r gwelyau newydd a oedd yn cael eu darparu yn cael eu clustnodi'n benodol.
- Byddai argymhellion Townsend ar gyfer dyrannu adnoddau yn y GIG yn cael eu rhoi ar waith ym mis Ebrill 2003. Byddai'r fformiwla newydd yn golygu cynnydd yng Ngwent o un flwyddyn i'r llall, a byddai gan hyn effaith sylweddol ar faterion capasiti, yn arbennig yn yr ardaloedd gyda'r

angen mwyaf.

- Byddai cyfanswm o 12 o leoedd hyfforddi ychwanegol ar gyfer cofrestrwyr arbenigol ar gael ledled Cymru yn ystod y tair blynedd nesaf (pedwar lle y flwyddyn). Byddai Gwent yn cael ei siâr o'r rhain.
- Roedd materion practisau preifat ymgynghorwyr yn berthnasol i bob arbenigedd.
- Roedd angen mynd ar ôl atebion cynaliadwy, yn hytrach na thriniaeth, i wella capasiti hirdymor y GIG.
- Roedd gan weithwyr proffesiynol perthynol i iechyd rôl bwysig i'w chwarae i ddatblygu gwasanaethau newydd.
- Byddai'r cynigion yn creu capasiti yn y GIG yng Ngwent. Darparwyd y cyllid ar y sail fod y GIG yn gwneud newidiadau ac yn arloesi.
- Roedd llinellau clir o atebolrwydd wedi'u rhoi yn eu lle i dimau uwch-reolwyr yr Ymddiriedolaeth.
- Roedd problemau'n bodoli ledled De Ddwyrain Cymru ac roedd argymhellion yr Athro Edwards i ddatblygu'r gwasanaethau ym Mro Taf (Llandochau) yn rhoi sylw i'r angen hwn.
- Byddai'r Gweinidog yn parhau i roi'r newyddion diweddaraf i'r Pwyllgor ar y datblygiadau mewn llawdriniaeth orthopedig yn ei hadroddiad misol.

2.3 Mewn ymateb i sylwadau a chwestiynau oddi wrth yr Aelodau ynghylch gweddill yr adroddiad misol, gwnaed y pwyntiau canlynol gan y Gweinidog:

<u>Adran 1: Materion Strategaeth</u>

- Byddai'r manylion diweddaraf am gostau trosiannol newid strwythurol yn cael eu cynnwys yn adroddiad misol mis Mawrth, ond nid y rhain fyddai'r costau terfynol.
- Roedd y strategaeth ar gyfer mynd i'r afael â thlodi plant yng Nghymru yn cael ei datblygu mewn partneriaeth, wedi'i llywio'n bennaf gan y Rhwydwaith Tlodi Plant yng Nghymru. Roedd diffiniad ymarferol yn cael ei lunio ar gyfer ei ddefnyddio i ddatblygu polisïau a thargedu adnoddau. Buddsoddwyd mewn cynlluniau megis Cychwyn Cadarn, Cymorth, Cymunedau yn Gyntaf a Rhoi Plant yn Gyntaf. Roedd angen tynnu'r rhain at ei gilydd bellach fel rhan o'r gwaith o fynd i'r afael â thlodi plant. Dylai cynllun gweithredu clir ar gyfer y pedair blynedd nesaf fod ar gael erbyn diwedd y flwyddyn.
- Cytunwyd ar y cynigion i drosglwyddo gofal pediatrig arbenigol neffrolegol i gleifion mewnol o Ysbyty'r Waun i Ysbyty Plant Bryste fel y ffordd fwyaf briodol ymlaen yn seiliedig ar y dystiolaeth glinigol. Gellid trefnu i drafod ymhellach â'r rhieni os oes angen.

<u>Adran 2: Perfformiad y GIG</u>

- Sefydlwyd cynlluniau peilot sy'n darparu gwasanaethau gwahanol er mwyn torri anghydfod. Byddai'r rhain yn rhoi sylw i fater costau cyfreithiol annerbyniol a oedd yn dod i'r amlwg ym maes esgeulustod clinigol, a rhan o'u gwaith fyddai ystyried ffyrdd gwahanol o setlo achosion.

Adran 3: Gwella Iechyd a Mynd i’r Afael ag Anghydraddoldebau

- Nid oedd y Gweinidog yn ymwybodol fod ymestyn sgrinio'r fron i fenywod 70 oed yng Nghymru yn digwydd ar gyflymdra gwahanol i weddill y DU.

Adran 4: Rheoleiddio ac Archwilio Ansawdd

- Roedd gwiriadau'n digwydd i sicrhau nad oedd trefniadau amhriodol yn cael eu gwneud i godi tâl am ofal nyrsio mewn cartrefi nyrsio yng Nghymru, yn dilyn y pedwar achos a godwyd gan yr Ombwdsmon yn Lloegr.

Adran 5: Gofal Cymdeithasol

- Byddai'r canllawiau gweithredol a gyhoeddwyd gan Arolygiaeth Safonau Gofal Cymru ar reoliadau a safonau mewn cartrefi gofal i bobl hn yn rhoi mwy o hyblygrwydd i gartrefi gofal tra'n sicrhau diogelwch cleifion.
- Byddai arian wedi'i glustnodi'n benodol yn cael ei roi i'r Cynllun Grant Gofalwyr am y ddwy flynedd nesaf.

2.4 Dywedodd y Prif Swyddog Meddygol ei bod wedi cyfarfod â rhieni yn Abertawe i drafod y ddarpariaeth o lawdriniaeth nerfol pediatrig ac roedd yn eu cadw'n hysbys ynghylch y trefniadau gwerthuso dewisol. Cafwyd oedi wrth benodi cadeirydd annibynnol ar gyfer y grp gwerthuso dewisol.

Gweithredu

- Byddai gwybodaeth am rwydweithiau cleifion arbenigol yn cael ei chynnwys yn ei hadroddiad misol nesaf.
- Y wybodaeth ddiweddaraf ar waed a chynnyrch gwaed yn cael ei chynnwys yn yr adroddiad misol nesaf.
- Llunio cymhariaeth â'r gwasanaeth sgrinio'r fron a oedd ar gael mewn rhannau eraill o'r DU.
- Y Gweinidog i ysgrifennu at David Melding gyda manylion am drefniadau rheoli Uned Cydraddoldeb y GIG.
- Y Clerc i dynnu sylw'r Pwyllgorau eraill at y Strategaeth Faeth, am ei bod yn cynnwys materion trawsbynciol.
- Darparu'r manylion diweddaraf ar ôl cael golwg ar y trefniadau i godi tâl am ofal nyrsio mewn cartrefi gofal yng Nghymru.

Eitem 3: Gwella Perfformiad mewn Gwasanaethau Cymdeithasol *(10.10 - 11.20am)*

Papur: HSS-03-03(p.2)

3.1 Cyflwynodd Graham Williams, Prif Arolygydd y Gwasanaethau Cymdeithasol, raglen gwerthuso perfformiad Arolygiaeth Gwasanaethau Cymdeithasol Cymru (AGCC); y rhaglen rheoli perfformiad; y rhaglenni arolygu a datblygu ar gyfer 2003-04; a dogfen ymgynghori AGCC, sy'n nodi cynigion ar gyfer y rhaglen arolygu o 2004 ymlaen gan gynnwys y dyfodol ar gyfer cyd-adolygiadau.

3.2 Mewn ymateb i'r papurau, gwnaeth yr Aelodau y pwyntiau canlynol:

- Roedd y cyd-adolygiadau wedi codi proffil y gwasanaethau cymdeithasol yn sylweddol, yn arbennig gwasanaethau plant.
- Roedd cylch cyntaf y cyd-adolygiadau wedi dangos bod gwasanaethau cymdeithasol yng Nghymru yn perfformio'n wael mewn llawer o ardaloedd. Teimlwyd nad oedd yn briodol cyflwyno system newydd ar hyn o bryd. Dylai'r cylch cyntaf fod yn feincnod ar gyfer adolygiadau'r ail gylch.
- Roedd y system gyfredol yn un gref ac annibynnol ac roedd pawb a oedd yn gysylltiedig â phroses y cyd-adolygiadau yn gwerthfawrogi hynny. Byddai angen i unrhyw system a'i dilynai fod yr un mor gadarn ac annibynnol.
- Roedd gwrthdaro buddiannau posibl rhwng rôl arolygu AGCC a'i rôl yn gweithio gydag awdurdodau lleol i wella perfformiad.
- Roedd angen cael sicrwydd na fyddai awdurdodau lleol yn gallu dewis yr ardaloedd i'w harolygu neu eu hadolygu.

3.3 Mewn ymateb i sylwadau'r Aelodau, gwnaeth swyddogion AGCC y pwyntiau canlynol:

- Roedd cyd-adolygiadau, waeth beth fo'u ffurf, yn bartneriaeth rhwng AGCC a'r Comisiwn Archwilio.
- Roedd angen newid ar ôl rhoi terfyn ar y trefniadau yn Lloegr, a oedd yn rhan o'r trefniadau cyd-arolygu cyfredol yng Nghymru a Lloegr, a diddymu'r tim cyd-adolygu canolog.
- Roedd y Gweinidog wedi penderfynu cynnal cylch arall o adolygiadau yng Nghymru. Roedd ymgynghori ar hyn o bryd ar ddull gweithredu hyn, ond byddent yn parhau i fod mewn partneriaeth â'r Comisiwn Archwilio yng Nghymru.
- Roedd y system gyfredol o Gyd-Adolygiadau wedi edrych ar yr holl wasanaeth, ond nid yn fanwl ar ardaloedd gwasanaeth unigol.
- Roedd y ddogfen ymgynghori wedi'i dosbarthu i gyrff llywodraeth leol, archwilwyr ac arolygwyr eraill, rhwydweithiau sector gwirfoddol drwy Gyngor Gweithredu Gwirfoddol Cymru (WCVA),

ac roedd ar gael ar wefan y Cynulliad Cenedlaethol.

- Roedd trafodaethau'n parhau gyda'r Comisiwn Archwilio i greu dull o gael cyfranddeiliaid yn rhan o'r broses ddatblygu.
- Y bwriad oedd integreiddio cyd-adolygiadau'n llwyr â rhaglenni a mentrau arolygu eraill fel rhan o Raglen Cymru ar gyfer Gwelliant. Byddai hyn hefyd yn sicrhau bod gan y gwasanaethau cymdeithasol broffil uwch ar agenda gyffredinol awdurdodau lleol.
- Roedd angen i'r ymdrech fod yn fwy darbodus. Un o'r cwynion mwyaf cyffredin am gyd-adolygiadau oedd yr amser a'r ymdrech a oedd yn gysylltiedig â chasglu gwybodaeth ymlaen llaw. Byddai'r system rheoli gwybodaeth arfaethedig yn hwyluso'r gwaith rheolaidd o gasglu data cymaradwy o ansawdd da.
- Nid oedd AGCC yn gweld ei rôl yn hwyluso gwelliant fel rhywbeth a oedd yn peryglu ei hannibyniaeth gydag awdurdodau lleol. Gwrthodwyd cais i helpu awdurdod lleol i roi ar waith ei gynllun gweithredu a gyd-adolygwyd. Nid oedd hyn yn rhan o gylch gwaith AGCC.
- Roedd y gwaith arolygu a wnaeth AGCC wedi dangos ei bod yn annibynnol. Yn anffodus, ni lwyddodd y gwaith hwn i gael proffil mor uchel ag adroddiadau cyd-adolygiadau.
- Y ffordd ymlaen arfaethedig fyddai proses barhaus yn hytrach na chyfres o ddigwyddiadau unigol penodol.

3.4 Gan fod hyn yn amlwg yn destun cryn bryder i'r Aelodau, dywedodd y Cadeirydd y dylid argymell yn gryf fod y pwyllgor olynol yn aildrafod y mater unwaith y byddai'r ymarfer ymgynghori wedi'i gwblhau.

Eitem 4: Adroddiad yr Ymchwiliad Annibynnol i Safle Tirlenwi Nantygwyddon: Adroddiad Cynnydd ar Weithredu'r Argymhellion ar Iechyd Dynol *(11.30 – 12.20pm)*

Papur: HSS-03-03(p.3)

4.1 Croesawodd y Cadeirydd y Dr Edward Coyle, Cyfarwyddwr Canolfan Iechyd gysgodol Cymru, a'r Dr Anne Marie Cunningham, Cymrawd Academaidd yng Ngholeg Meddygaeth Prifysgol Cymru, a fu'n cynghori Canolfan Iechyd Cymru.

4.2 Amlinellodd Dr Coyle brif argymhellion yr adroddiad gan yr Asiantaeth ar gyfer Sylweddau Gwenwynig a'r Gofrestrfa Clefydau (ATSDR). Dywedodd mai'r adroddiad rhagarweiniol oedd hwn a byddai'r ATSDR yn croesawu sylwadau cyn cyhoeddi'r ddogfen derfynol. Roedd yr astudiaeth yn gwerthuso'r broses asesu iechyd cyhoeddus yn Nantygwyddon, ac roedd llawer o'r adroddiad yn ymwneud â'r hyn y gellid ei ddysgu o'r profiad.

4.3 Gwnaeth yr Aelodau'r sylwadau canlynol ar argymhellion yr adroddiad:

- Roedd llawer o'r sicrwydd yn yr adroddiad yn seiliedig ar astudiaethau a wrthbrofwyd yn flaenorol.
- Ychydig iawn o wybodaeth newydd oedd ynddo ac ni chafwyd unrhyw argymhelliad ar gyfer

astudiaethau iechyd newydd, yn wahanol i adroddiad David Purchon i Bwyllgor yr Amgylchedd, Cynllunio a Thrafnidiaeth a oedd wedi pwysleisio'r angen am astudiaethau iechyd pellach.

- Roedd y sicrwydd ynghylch risg yn seiliedig ar y fethodoleg a'r rheolaeth dda a oedd yn bodoli ar hyn o bryd. Nid oedd yn rhoi cyfrif am unrhyw risg yn y dyfodol.
- Roedd astudiaeth wyddonol wedi'i llesteirio gan nad oedd y wybodaeth am y sylweddau a dywalltwyd yn Nantygwyddon yn gyflawn.
- Er nad oedd gan fyrddau iechyd lleol yr arbenigedd i ymgymryd ag astudiaethau gwyddonol manwl, roedd ganddynt serch hynny gyfrifoldeb dros iechyd a lles. Wrth lunio eu strategaethau dylent edrych ar yr achosion o glefyd a'r data ar dderbyn cleifion i ysbytai.
- Gellid dysgu gwersi gwerthfawr i'r dyfodol yngln â chyfathrebu'n llawn â phobl, peidio â chelu gwybodaeth a chydnabod eu pryderon.
- Roedd rhywfaint o'r dystiolaeth yn amhendant, er enghraifft ynghylch yr achosion o sarcoidosis, lymffona nad yw'n glefyd Hodgkins, gastroschisis a phwysau geni isel, a dylid parhau i fonitro'r rhain.
- Dylai fod yn ofynnol i Awdurdodau Lleol gyhoeddi astudiaethau o effaith safleoedd tirlenwi ar iechyd a hefyd lle yr argymhellir ailddatblygu safleoedd tir llwyd.
- Gall fod gwrthdaro buddiannau wrth i awdurdodau lleol fonitro effeithiau safleoedd tirlenwi ar iechyd. Gallai fod yn fwy priodol i un o'r cyrff iechyd fonitro hyn.

4.4 Gwnaeth y Prif Swyddog Meddygol y pwyntiau canlynol:

- Gofynnwyd iddi ddatblygu ymhellach ymateb i'r argymhellion iechyd a gododd drwy adroddiad David Purchon. Roedd un ohonynt yn cyfeirio'n benodol at ymchwil bellach. Felly roedd wedi gofyn i ASTDR ystyried yr angen am ymchwil bellach o ran datblygu'r posibilrwydd y gallai fod angen astudiaethau pellach. Y bwriad oedd ychwanegu at yr argymhellion a wnaed gan David Purchon, os oedd angen hynny.
- Roedd Cymru ar flaen y gad wrth baratoi ar gyfer Asesu'r Effaith ar Iechyd a sefydlwyd Uned Gefnogi Asesu'r Effaith ar Iechyd i gefnogi'r broses. Roedd mecanwaith yn cael ei datblygu a fyddai'n adeiladu ar brofiad.
- Roedd diogelu iechyd y cyhoedd yn gadarnach yng Nghymru ar ôl sefydlu Gwasanaeth Iechyd Cyhoeddus Cenedlaethol, Canolfan Iechyd Cymru a thrwy'r Byrddau Iechyd Lleol.

4.5 Dywedodd y Gweinidog ei bod yn gweithio gyda Sue Essex, y Gweinidog â chyfrifoldeb dros gynllunio, ar y cysylltiadau rhwng polisi iechyd a chynllunio. Roedd Strategaeth Gwastraff Llywodraeth Cynulliad Cymru yn cynnwys arf i asesu'r effaith ar iechyd. Ar lefel gymunedol, byddai gan bob Bwrdd Iechyd Lleol Gyfarwyddwr Iechyd Cyhoeddus, a fyddai'n rhan o'r Gwasanaeth Iechyd Cyhoeddus cenedlaethol

4.6 Dywedodd y Cadeirydd y byddai sylwadau'r Aelodau'n cael eu trosglwyddo i Dr Coyle, i'w bwydo yn ôl i'r ATSDR.

Gweithredu

- Y Clerc i gopïo'r cofnodion at Dr Coyle.

Eitem 5: Cofnodion y cyfarfod a gynhaliwyd ar 5 Chwefror 2003

Papurau: HSS-02-03(min)

5.1 Cytunwyd ar gofnodion 5 Chwefror. Nid oedd unrhyw faterion yn codi.